

ION GHEORGHE MAURER - SCHIȚĂ DE PORTRET

Dr. Florian BANU

„Întregul curs al lumii poate fi deturnat fie și de temperamentul unui singur individ. Dacă Miltiade ar fi fugit de la Maraton și Charles Martel de la Poitiers, civilizația occidentală ar fi fost alta. Și toate ar fi fost altfel dacă Iisus Hristos s-ar fi lepădat de credința sa în fața lui Pilat”. Cu aceste rânduri își încheia Sigmund Freud preambulul la lucrarea dedicată de Pierre Accoce și dr. Pierre Rentchwick profilului psihologic al marilor personalități politice ale secolului al XX-lea¹, subliniind în mod grăitor rolul personalităților în desfășurarea istoriei. Deși au atribuit maselor rolul de forță motrice a istoriei, comuniștii au recunoscut, tacit, printr-un agresiv cult al Liderului, faptul că masele au nevoie de conducători și personalitatea acestora este în măsură să influențeze, adesea decisiv, derularea evenimentelor.

La rândul-ne, împărtășim opinia potrivit căreia o cunoaștere adecvată a unei epoci istorice este condiționată de studierea personalităților ce au ilustrat-o. Din acest punct de vedere, studierea regimului comunist din România este profund deficitară, până la ora actuală neexistând vreo monografie științifică dedicată lui Gheorghe Gheorghiu-Dej sau lui Nicolae Ceaușescu². Nici figurile din eșalonul secund al Puterii nu stau mai bine, dacă facem abstracție de monografia lui Robert Levy dedicată Anei Pauker³ și de dicționarul membrilor C.C al P.C.R., editat de un colectiv de cercetători din cadrul C.N.S.A.S., coordonat de Florica Dobre⁴. Alexandru Drăghici, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol, Vasile Luca, Teohari Georgescu, Lucrețiu Pătrășcanu⁵, Iosif Chișinevschi, Alexandru Bârlădeanu au fost personalități cu o răspundere mai mare sau mai mică într-un domeniu dat și lor li se datorează „fluxurile și refluxurile” comunismului românesc. Cu toate acestea, evoluția lor biografică a rămas, în bună măsură, cunoscută doar la nivelul superficial, prefabricat de broșurile propagandistice ale regimului⁶ și pigmentat cu detalii cancaniere, provenite în special din memorialistică.

Încredințați fiind că cercetările istorice viitoare vor suplini aceste lipsuri, dorim prin prezentul demers să oferim câteva date despre o personalitate de prim rang a regimului comunist: Ion Gheorghe Maurer. Opțiunea noastră are la bază convingerea că Maurer a fost într-adevăr un consilier de încredere al lui Gheorghiu-Dej, aflându-se la originea multora din acțiunile acestuia, și, în plus, a fost personajul cheie al uneia din acele „ore astrale” ale regimului comunist, după expresia consacrată de Ștefan Zweig, și anume momentul desemnării succesorului lui Gheorghe Gheorghiu-Dej în fruntea partidului⁷.

¹ Pierre Accoce, dr. Pierre Rentchwich, *Acești bolnavi care ne guvernează*, Craiova, Editura Tribuna, f.a., p. 8

² Lucrări precum cea a lui I. Petcu, *Ceaușescu, un fanatic al puterii. Biografie neretușată*, București, Editura Românul, 1994 sau a Mirelei Petcu și Camil Roguski, *Ceaușescu: adevăruri din umbră. Convorbiri*, București, Editura Evenimentul Românesc, 2001 nu îndeplinesc criteriile unei monografii istorice, dar se constituie în surse de informare care nu sunt de neglijat; totodată, trebuie subliniat că Ceaușescu a captat mai mult interesul cercetătorilor datorită agresivului cult al personalității: Olschweski Malte, *Der Conducator Nicolae Ceausescu*, Wien, Ueberreuter, 1990; Anneli Ute Gabanyi, *Cultul lui Ceaușescu*, Iași, Editura Polirom, 2003; Adrian Cioroianu, *Ce Ceausescu qui hante les Roumains: le mythe, les représentations et le culte du Dirigeant dans la Roumanie communiste*, București, Editura Curtea Veche, 2005; O biografie care să satisfacă, în linii generale, exigențele genului a reușit să realizeze istoricul german Thomas Kunze, *Nicolae Ceausescu. O biografie*, București, Editura Vreimea, 2002

³ Robert Levy, *Gloria și decăderea Anei Pauker*, Iași, Editura Polirom, 2002; Informații valoroase pot fi desprinse și din lucrările realizate de col. P. Popescu-Cetate, *Conspirația comunistă din România și evreica Ana Pauker în fața Justiției militare*, f. I., f. ed., 1941, Marius Mircu, *Dosar Ana Pauker*, București, Editura Gutenberg – Casa Cărții, 1991, C.N.S.A.S., *Dosarul Ana Pauker. Plenara Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din 30 noiembrie – 5 decembrie 1961*, selectarea și editarea documentelor, studiu introductiv și note Elis Neagoe-Pleșa și Liviu Pleșa, vol. I-II, București, Editura Nemira, 2006

⁴ C.N.S.A.S., *Membrii C.C. al P.C.R. 1945-1989. Dicționar*, coord. Florica Dobre, București, Editura Enciclopedică, 2004

⁵ Pentru cunoașterea personalității lui Lucrețiu Pătrășcanu o cercetare meritorie a întreprins Lavinia Betea, munca sa concretizându-se în volumul *Lucrețiu Pătrășcanu: moartea unui lider comunist*, București, Editura Curtea Veche, 2006

⁶ Vezi, de exemplu, biografia oficială *Ana Pauker*, București, Editura P.M.R., 1951, 48 p sau Giancarlo Elia Valori, *Ceaușescu: presentazione dell'on*, Roma, Bulzoni, 1974

⁷ Cf. Florian Banu, *Moartea, succesiunea și „eternizarea” lui Gheorghe Gheorghiu-Dej*, în C.N.S.A.S., „Arhivele Securității”, vol. II, București, Editura Nemira, 2006, p. 184-190

Vom începe prin a reda viața acestuia condensată într-o fișă de dicționar:

„Maurer Ion Gheorghe (Maurer Jean Georges)

(n. 23 sept.1902, București; d. 8 febr.2000, București)

Membru al C.C. al P.M.R./P.C.R. (21 oct.1945-28 dec.1955 și 13 iun.1958-28 nov.1974); membru supleant al C.C. al P.M.R. (28 dec.1955-13 iun.1958); membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R. (25 iun.1960-24 iul.1965); membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. (24 iul.1965-28 nov.1974); membru al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R. (24 iul.1965-28 nov.1974).

Studii: Liceul militar din Craiova; Facultatea de Drept, Universitatea din București; doctor docent în științe juridice.

Profesia de bază: jurist.

Activitate și funcții: judecător în Agnita, Târnava Mare, Iernut și Tg.Mureș (1925-1927); procuror al Tribunalului din Sighișoara (1927-1928); avocat în București (1928-1944)⁸; **membru de partid din 1937**⁹; subsecretar de stat la Ministerul Comunicațiilor și Lucrărilor Publice (6 mart.1945-29 nov.1946); subsecretar de stat la Ministerul Industriei și Comerțului (29 nov.1946-13 apr.1948); prim-arbitru al Arbitrajului de Stat de pe lângă Consiliul de Miniștri (13 oct.1952-28 dec.1953); ministrul Afacerilor Externe (16 iul.1957-15 ian.1958); președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale (11 ian.1958-21 mart.1961); președintele Consiliului de Miniștri (25 mart.1961-30 mart.1974).

Membru titular al Academiei R.P.R. (2 iul.1955).

Deputat în Adunarea Deputaților, ales în circ. elect. Târnava Mare (1946-1948). Deputat în M.A.N., ales în circ. elect.: Târnava Mare (1948-1952); Sighișoara, reg. Stalin (1957-1961) și nr. 1 Universității, jud. Cluj (1961-1974).

Distincții: Ordinul „Coroana României” în gradul de „Mare Ofițer”(1945); Ordinul „Steaua României” în gradul de „Mare Ofițer”(1947); Ordinul „23 August” clasa I (1959); Ordinul „Tudor Vladimirescu” clasa I (1966); Titlul de „Erou al Muncii Socialiste” și Medalia de Aur „Secera și Ciocanul”(1962, 1974); Ordinul „Victoria Socialismului”(1971); Titlul de „Erou al Republicii Socialiste România” (1974); Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” clasa I (1982)¹⁰.

Dincolo de datele seci se află însă *omul* Ion Gheorghe Maurer. Pe acesta nu-l putem reconstitui decât prin apelul la memorialistică (cu bunele și relele ei!) și prin propriile amintiri depănate la bătrânețe în fața unei cercetătoare interesată de studierea regimului comunist.

În „Memoriile mandarinului valah”¹¹, Petre Pandrea are câteva referiri la I. Gh. Maurer de natură să contureze trăsăturile de caracter ale acestuia, la maturitate, în perioada în care atinsese apogeul carierei sale publice:

„Pentru postul de Lenin valah a candidat Lucrețiu Pătrășcanu. N-avea stofă nici de Lenin, nici de Stalin. A fost lichidat de Ana Pauker, devenită o... Stalină valahă (...). Cine-i Leninul valah?

E un om cu o voință clară, care știe ce vrea și știe ce face, un om cu o voință năprasnică, un om jignit de mulți, cu complexe de inferioritate și cu supracomplexe de supra-superioritate (Uberwertigkeitstrumph).

E vorba de Jenică [Ion Gheorghe] Maurer, vechiul meu amic, Zechkumpane, avocat, amic de bară și de zaiafeturi, de licee militare, de pușcării și de mese îmbelșugate”¹².

Același Pandrea, în 1958, urmând să facă o vizită la Prezidiul Marii Adunări Naționale, nota:

⁸ În această perioadă a pledat în mai multe procese intentate comuniștilor, alături de alți comuniști cu orientare de stânga: „În 1936 a fost un proces mai important la Craiova în cadrul căruia a fost judecat un grup din care făceau parte Ana Pauker, Alexandru Drăghici, Estera Marcovici, Coleff, Liuba Chișinevski, Iosif Roitman – ce-și va lua prin căsătoria cu Liuba numele de Iosif Chișinevski, Alexandru Moghioroș, Grunberg și nu-mi mai aduc aminte cine mai era pe acolo. Da, Donca Simo, care a murit mai apoi executată de naziști, în Franța. Au fost vreo 16 comuniști judecați atunci. Apărătorii lor eram eu, Lucrețiu Pătrășcanu, Paraschivescu-Bălăceanu și Mihai Macovei” - Lavinia Betea, *Maurer și lumea de ieri. Mărturii despre stalinizarea României*, Arad, Editura Ioan Slavici, 1995, p. 22

⁹ În 1994 Maurer afirma: „am intrat în partidul comunist ceva mai devreme decât anul 1936, cum au spus și au scrisăștia. În timpul acela, membru al partidului comunist, puteai să ajungi în mai multe feluri. Eu, spre exemplu, am intrat în partidul comunist după un studiu aprofundat al scrierilor lui Marx” - Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 13

¹⁰ C.N.S.A.S., *Membrii C.C. al P.C.R. 1945-1989. Dicționar*, coord. Florica Dobre, București, Editura Enciclopedică, 2004, p. 385

¹¹ Petre Pandrea, *Memoriile mandarinului valah*, București, Editura Albatros, 2000

¹² *Ibidem*, p. 150

„Cu acest prilej sper să-l revăd și pe Rege, pe Jenică [Ion Gheorghe] Maurer, fiindcă de la Hohenzollern am ajuns la Maurer, adică tot la nemți.

Lumea îl crede israelit. Inexact. Tată neamț și mamă franțuzoaică, rămasă văduvă de tânără, cu doi băieți¹³. I-a crescut cu greutate. Jean era de o ferocitate carieristică nemaipomenită¹⁴. Credea în steaua lui. Și-a unit-o cu a lui Gheorghiu-Dej și de 14 ani este amestecat în toate culisele, factor decisiv de guvernământ¹⁵.

Fidelitatea față de Dej și apetitul pentru putere al lui Maurer este reiterat după doar câteva pagini:

„Crescut la Liceul Militar din Craiova între 11-18 ani, are toate defectele și calitățile olteanului de adopție, o anume facondă a trivialității, care este de mare efect printre proletari și cheflii.

El este omul de casă al lui Gheorghiu-Dej și a pontat pe această carte. E un jucător de ruletă politică.

E foarte simpatic. Poate părea foarte distins atunci când vrea și este lăsat liber, în pace, și nu-i obligat să joace rolul de măscărici cu facondă trivială¹⁶.

Sentimentul de superioritate pe care Maurer îl afișa față de interlocutori este confirmat și de Alexandru Bârlădeanu:

„Maurer este puțin vorbăreț, tocmai dintr-un sentiment de superioritate. Comportamentul acesta i-a devenit o a doua natură. El se credea – și realitatea este că rareori se întâmpla altfel – mult mai deștept decât ascultătorul. De obicei își spunea, probabil, că nu merită să strice orzul pe găște, vorbind. Cred că nu era comunicativ și din comoditate. Dacă credea că este nevoie să-l convingă pe cineva, atunci vorbea mai mult. Cu Dej era mai lovace, mai ales când voia să obțină ceva. La replică era extraordinar de bun, nu la povestit. Maurer are un dar al replicii formidabil! Îi spuneai ceva și-ți trântea un răspuns care te pune imediat în inferioritate. Acest har poate uneori ține loc și de inteligență – ceea ce nu era cazul la Maurer. Lui replica îi permitea o anumită comoditate și înlocuia efortul¹⁷.

Aceeași „superioritate” este relevată și de Paul Sfetcu, fostul șef de cabinet al lui Gheorghiu-Dej: „În toate situațiile, ca de altfel atunci când vorbea cu oricare om, excluzând cazurile când de față se afla Gheorghiu-Dej, arbora o mină de superioritate, lăsând vădit să se înțeleagă că face o mare favoare pentru că stă de vorbă cu el¹⁸.

Nu vom stăruia asupra anilor de tinerețe ai lui Maurer, a perioadei dinainte de a ajunge în aparatul guvernamental, în general, mulțumindu-ne să punctăm faptul că opțiunile sale de stânga l-au adus în atenția serviciilor de informații și a organelor de siguranță, iar activitatea sa concretă a impus internarea sa în timpul războiului în lagărul de la Tg. Jiu, alături de numeroși fruntași ai partidului comunist, dar și alături de numeroase personalități cu orientare antifascistă¹⁹. Această perioadă este evocată de Maurer în următorii termeni:

¹³ În privința originii sale, Maurer afirma: „Tata a fost neamț, mama franțuzoaică. Iar eu am fost botezat creștin-ortodox, imediat după naștere, de către o soră a tatălui meu, trecută la ortodoxism prin căsătoria ei cu un român. În familia mea nu sunt evrei, nici din partea tatălui, nici din partea mamei. Numele Maurer este nemțesc și înseamnă «zidar». Este un nume întâlnit des printre sașii din România. Pe mama o chemase Jeanne Emilie Desmaret. Nu știu cum și când s-au întâlnit părinții mei în România pe bunici nu i-am cunoscut. Alte rude apropiate îmi sunt neștiute. După moartea tatălui, am continuat să o văd pe mama – care a murit în 1960 – și pe fratele meu care a decedat și el la puțin timp după moartea mamei. (...) În certificatul meu de naștere nu scrie Ion Gheorghe, ci Jean George. Mai târziu am fost sfătuit să-mi schimb numele”. - Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 21

¹⁴ Maurer, dimpotrivă, consideră că „funcțiile acelea mari, pentru care m-or fi invidiat unii, se datorează numai faptului că mi s-a spus să le ocup. Nu m-am gândit niciodată la mine în raportul de a fi sau a nu fi un om de succes. Când am fost într-un post, m-am gândit la ce am de făcut, cu dorința de a fi ce trebuie. Nu m-am gândit la succes personal. Ci să fac ce trebuie” – *ibidem*, p. 241

¹⁵ Petre Pandrea, *op. cit.*, p. 284

¹⁶ *Ibidem*, p. 287

¹⁷ Lavinia Betea, *Maurer și lumea de ieri. Mărturii despre stalinizarea României*, Arad, Editura Ioan Slavici, 1995, p. 307

¹⁸ Lavinia Betea, *Maurer și lumea de ieri. Mărturii despre stalinizarea României*, Arad, Editura Ioan Slavici, 1995, p. 330

¹⁹ Traian Borcescu, fostul șef al Secției a II-a Contrainformații a S.S.I.-ului susține că această formulă, a internării în lagăre cu un regim relativ relaxat, a fost folosită deliberat de autoritățile române pentru a evita predarea antifasciștilor (printre care îl amintește și pe I. Gh. Maurer) către germani, care îi cereau în mod insistent – cf. Cristian Troncotă, *Eugen Cristescu – asul serviciilor secrete românești*, București, Editura Roza Vânturilor, 1994, p. 83-84

„Cât despre închisori, eu n-am fost decât în lagărul din Tg. Jiu, în timpul războiului, doi ani și jumătate²⁰. Erau 2-300 internați, nu numai comuniști deși, după aceea, numai de comuniști s-a vorbit. Era acolo o lume amestecată, scriitori, gazetari, artiști, militari. Printre cei mai cunoscuți erau scriitorul Tudor Arghezi, industriașul Max Auschnitt, generalul Rădescu, dirijorul Sergiu Malagamba, Zaharia Stancu. (...) Nu știu pentru ce motive ajunseseră ceilalți pe acolo, că nu erau toți oameni politici. În ceea ce mă privește, am fost pur și simplu arestat și dus acolo. Comuniști, la Tg. Jiu, erau vreo 20-30 de oameni. Eram închiși acolo, bărbați și femei laolaltă. Dormeam în niște barăci de lemn în care iarna nu se făcea focul. Vreo trei barăci erau ocupate de bărbați și una de femei. Circulam, însă împreună prin curtea unde erau barăcile. De spălat, ne spălam la niște jgheaburi prevăzute cu robinete. Pentru nevoi, erau niște privăți, la o distanță destul de mare de barăci. Mâncarea cea mai bună era ciorba de fasole. (...) În timpul petrecut acolo, eu am scăzut 30 de kilograme”²¹.

Maurer afirmă că nu a avut resentimente față de cei care l-au închis la Tg. Jiu, susținând că „asta depinde de om. Pe mine nu m-a influențat faptul că am stat în lagăr. Ce face închisoarea asupra omului, depinde de caracterul și de puterea lui”.

A părăsit lagărul prin înscrierea în detașamentele care urmau a fi trimise pe frontul antisovietic. După o scurtă perioadă petrecută pe front, Maurer a dezertat și s-a întors la București unde a luat contact cu conducerea P.C.R. aflată în libertate. Întrucât se luase decizia ca Dej să fie ajutat să evadeze din lagăr, această misiune i-a fost încredințată lui Maurer. Acesta s-a achitat cu bine de sarcina primită, l-a scos pe Dej din lagăr, după care au stat ascunși împreună trei zile într-un sat la circa 30 de km de Craiova. În cele trei zile, cei doi au purtat lungi discuții despre „ideile sociale ale lui Marx și Engels”, iar Dej i-ar fi promis lui Maurer că nu i se vor mai încredința alte sarcini de partid pentru ca acesta să poată să scrie o lucrare intitulată „Marx și lumea de azi”. Totuși, la puțină vreme după 23 august 1944 Gheorghiu-Dej i-a solicitat lui Maurer ajutorul.

Potrivit propriei mărturii, Maurer a intrat în guvernul Groza ca secretar general la Ministerul Comunicațiilor și Lucrărilor Publice, condus de Dej. Afirmatia că Dej îi ceruse să-l ajute, este destul de plauzibilă, aceasta fiind prima funcție importantă deținută de Gheorghiu-Dej pe linie de stat. Când Dej a preluat portofoliul Industriei și Comerțului, Maurer l-a urmat: „îl ajutam pe Dej să conducă ministerele ce le avea în subordine, deci aveam atribuții pe linie de stat, funcționărești, nu politice”²².

Ales membru al C.C. al P.C.R. la Conferința Națională din octombrie 1945, Maurer a făcut parte și din delegația română la Conferința de Pace de la Paris, în calitate de expert²³. Cunoștințele sale profesionale au fost de folos partidului și în anul 1947, când Maurer a lucrat în calitate de jurist la elaborarea legii pentru reforma monetară din luna august²⁴.

Tot în 1947 Maurer intră în atenția sovieticilor în urma unui raport trimis de Emil Bodnăraș generalului Susaikov, locțiitor al președintelui Comisiei Aliate de Control²⁵. Bodnăraș îl acuza pe Dej și pe oamenii din jurul său (Ion Gh. Maurer, Simion Zeiger, Gheorghe Gaston Marin) de îndepărtare de sovietici și de o simpatie față de anglo-americieni. În urma sesizării făcute de generalul Susaikov, Secția de politică externă a C.C. al P.C.U.S. l-a trimis în România pe V.I. Lesakov. Acesta a avut întâlniri cu gen. Susaikov, cu Ana Pauker, Vasile Luca și Gheorghiu-Dej. Primii trei au relevat o optică asemănătoare cu aceea a lui Bodnăraș, astfel că, în raportul întocmit de Lesakov, Dej este acuzat de a fi săvârșit o serie de greșeli în materie de politică economică și sindicală, precum și de o atitudine greșită față de „tovarășii de drum” burghezi. Pe baza declarațiilor făcute de Susaikov și Vasile Luca, Lesakov considera că la

²⁰ Având în vedere că internarea în lagăr s-a petrecut în februarie 1942 (vezi anexa), rezultă că plecarea lui Maurer pe frontul antisovietic a avut loc în vara anului 1944, deci perioada petrecută pe front a fost foarte scurtă.

²¹ *Ibidem*, p. 97

²² *Ibidem*, p. 67

²³ Vezi *O apărare strălucită a intereselor României. Expunerea d-lui general Dămăceanu în ședința Comisiei Militare; expunerea tov. I. Gh. Maurer în ședința Comisiei Economice*, București, Editura P.C.R., 1946

²⁴ Potrivit lui Maurer, „contribuția pe care eu am avut-o a fost în calitate de jurist. Aceasta e specialitatea mea și în această calitate am lucrat pentru a da o formă juridică, adecvată, acelei reforme. (...) Reforma monetară trebuia făcută. Pe piață erau bani de toate felurile, bani fără acoperire, în primul rând ruble de război. Fără discuție, trebuia făcută așa cum s-a făcut” - Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 68

²⁵ Vezi relatarea episodului în Cristina Diac, *Ion Gheorghe Maurer (1902-2000)*, în „Arhivele totalitarismului”, anul XIV, nr. 52-53, 3-4/2006, p. 244

originea greșelilor lui Dej se află influența pe care Maurer o exercită asupra acestuia. Maurer era chiar acuzat că îndreaptă economia României spre Occident și „tinde, în mod conștient, să discrediteze comerțul cu Uniunea Sovietică”²⁶.

Intrarea lui Maurer în declin s-a datorat, potrivit propriei mărturii, opoziției pe care ar fi manifestat-o față de promovarea Anei Pauker în fruntea partidului, opoziție care ar fi fost spontană și nu rod al unei consfătuiri cu protectorul său politic Dej²⁷: „Am spus doar atât: «Sunt de părere că nu e bine ca tovarășa Ana Pauker să fie aleasă în fruntea partidului comunist din România»²⁸. Dincolo de motivațiile legate de statutul femeii în societatea românească, pe care i le-a înfățișat și lui Stalin când a fost chestionat pe tema atitudinii sale, Maurer afirmă că motivul real a fost teama că „Ana Pauker, dacă ar fi ajuns în fruntea partidului comunist din România, ar fi aplicat stalinismul, poate chiar mai bine decât Stalin”²⁹. Argumentul poate fi luat în calcul, dacă ținem cont că stalinism înseamnă, printre altele, eliminarea fizică a tuturor opozanților reali, imaginari sau potențiali. Probabil că prima victimă ar fi fost Dej, iar Maurer n-ar fi întârziat să-i împărtășească soarta.

Faptul că acțiunea sa de a bloca ascensiunea Anei Pauker a fost orchestrată de Dej e dovedită, indirect, de evoluția ulterioară a evenimentelor. Conform relatării lui Maurer, Beria, care era protectorul Anei Pauker, „a dat dispoziție să fiu dat afară din conducerea partidului și să mi se facă proces că sunt spion american, englez, de orice fel. Dispoziția a fost dată Ministerului de Interne și sigur că, odată treaba pornită, ușor puteam ajunge în fața plutonului de execuție, cum au ajuns și alții. Cercetările au durat câțiva ani, ani pe care îi numesc «anii de traversare a deșertului»”.

În fapt, în această perioadă, rămas membru al Comitetului Central, Maurer a fost trecut pe „linie moartă”³⁰, fiind trimis să lucreze într-un institut care avea ca scop „răspândirea cunoștințelor științifice în rândul oamenilor” și apoi să conducă un institut de cercetări juridice.

Această punere în umbră a fost gândită de Gheorghiu-Dej ca o modalitate de a-l proteja pe Maurer, scoțându-l din prim-planul scenei politice³¹. Maurer afirmă că directorul Securității din acea vreme, Gheorghe Pintilie (Pantiușa), i-ar fi mărturisit în timpul unei beții că primise ordin să-l împuște, punând supraviețuirea sa pe seama lui Dej:

²⁶ Probabil pentru a contracara astfel de acuzații, Maurer publică un articol elogios la adresa societăților mixte româno-sovietice și a relațiilor comerciale stabilite între cele două state pe baza acordurilor semnate în mai 1945, la Moscova – cf. Ion Gh. Maurer, *Acordurile economice româno-sovietice și refacerea țării noastre*, în „Probleme economice”, nr. 1/1948, p. 5-8

²⁷ Este notoriu faptul că Dej împingea în față alte persoane atunci când era vorba de discutarea unor subiecte spinoase. Astfel, în cazul abordării problemei retragerii trupelor sovietice din România, Emil Bodnăraș a fost desemnat pentru a-l aborda pe Hrușciov, sub pretextul că... vorbea mai bine rusă!

²⁸ Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 92

²⁹ *Ibidem*, p. 93

³⁰ Înainte de a fi eliberat din funcția de subsecretar la Ministerul Economiei, Maurer își mai manifestase atitudinea antisovietică într-o împrejurare legată de viața economică. În epocă se înființau pe bandă rulantă societăți mixte româno-sovietice („sovromuri”) în cele mai profitabile ramuri ale economiei. La un moment dat, atenția sovieticilor a fost atrasă de o societate românească de exploatare piscicolă, „Rompeșcaria”, ce se dovedea foarte rentabilă, și au demarat acțiunile pentru crearea unui nou sovrom. În fața presiunilor sovietice, reprezentanții „Rompeșcaria” au apelat la sprijinul Ministerului Economiei Naționale. Au urmat discuții îndelungi în care poziția românească era susținută de Miron Dumitru, subsecretar de stat în Ministerul Economiei Naționale la acea vreme. Sovieticii și-au continuat insistențele pe un ton din ce în ce mai ferm. Exasperată, delegația română a adus la cunoștință cererile sovietice lui Ion Gheorghe Maurer. Reacția acestuia a fost extrem de violentă, apostrofându-i pe cei de la „Rompeșcaria”: „Ce vă trebuie sovrom? Nu știți să prindeți pește?”, după care a sistat discuțiile. Gheorghe Hossu, unul din participanții la negocieri din partea „Rompeșcaria”, își amintea în 1963 despre deznodământul tentativei de a învăța pescuitul de la sovietici: „Ce a urmat și cu cine a vorbit tov. Maurer, nu știu, însă nu a mai venit nimeni pentru înființarea „Sovrompeștelui”. După ani de zile am aflat de la inginerul Panghiaș, care a fost folosit în timpul discuțiilor atât ca tehnician cât și ca traducător, că [Maurer] a fost chemat la C.S.P. și i s-a cerut să arate cum a fost sabotată înființarea «Sovrompeștelui». Cu cine „a vorbit” Maurer este inutil de precizat, având în vedere că Dej era ministrul Economiei în acea perioadă – cf. Florian Banu, *Numai Patriarhia nu era sovrom*, în „Magazin Istoric”, nr. 8/2003, p. 79

³¹ În acest sens pledează și opinia lui Alexandru Bârlădeanu, care, referindu-se la cea de-a treia căsătorie a lui Maurer, spunea: „pe la începutul căsătoriei lor, Maurer era ținut la distanță de Dej, tocmai în intenția de a-l salva de tentaculele K.G.B., care îl vâna” – cf. Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 308

„Datorită lui n-am fost nici închis, nici judecat. În calitatea mea de membru al Comitetului Central, dosarul meu de arestare trebuia aprobat de Dej. Numai că împotriva mea nu se găsisese decât un singur martor, Belu Silber, martor în același timp și în procesul lui Pătrășcanu. Nu știu cum de nu au găsit mai mulți martori, că de obicei se găseau. Pe baza declarației lui Belu Silber, Pătrășcanu a fost împușcat. Iar Dej s-a opus procesului meu, motivând că nu pot fi împușcați doi oameni pe baza aceluiași martor. Iar martorul acela să depună mărturie în calitate de pușcăriaș”³².

Faptul că Securitatea s-a interesat îndeaproape de Maurer începând din 1948 este atestat și de mărturiile unor cadre de securitate. Unul din ofițerii însărcinați cu interceptarea convorbirilor recunoștea, în 1967, că sistemul de interceptare „a fost introdus la Pătrășcanu în anul 1948 (...). De asemenea, s-a introdus la Șraer, la tov. Maurer, la Rădăceanu, deci la o serie de oameni importanți. Acest lucru a mers un an și ceva. Eram să uit, a fost introdus și la tov. Voitec, dar aici a stat ani de zile și telefonul a fost sub control”³³.

Faptul că Maurer era sub atenta supraveghere a Securității, deci și a sovieticilor, precum și orientarea „naționalistă” a acestuia, sunt atestate, indirect, și de o mărturie târzie a lui Dej. Acesta, referindu-se la opoziția pe care a organizat-o în fața pretențiilor tot mai mari ale sovieticilor în cadrul sovromurilor, recunoștea că, adesea, în față era situat Ion Gheorghe Maurer: „Discutam cu unul Iatrov, venea la mine. Când au văzut că eu nu simpatizez lucrurile acestea, au făcut în așa fel încât să nu mai am de-a face cu asemenea domeniu de preocupare. Am spus: foarte bine, n-am să mă plâng, am destul de lucru, eu pot să mă duc la orice fel de muncă. dar tot venea la mine, vroia să aibă o anumită acoperire, măcar să-i cunoască părerea lui Dej. [...] Au venit la mine și mi-au spus de un alt tovarăș: «Tovarășe Dej, de ce s-o fi opunând cutare la formarea acestor sovromuri și, în general, de ce o fi având această atitudine față de sovromuri?» Nu ziceau de mine, ci de un tovarăș al meu, spuneau de Maurer. Am spus: «cine v-a spus asta? Dimpotrivă, Maurer, și acesta este adevărul, a stăruit să mă convingă că este foarte avantajos [Afirmatia era necesară discursului tocmai pentru exonerarea lui Maurer de orice răspundere -n. ns. F.B.]. Eu nu sunt de acord cu el, deci nu el mă influențează pe mine. Eu am părerea aceasta. Poate gândesc prost, dar consider că nu este just ce faceți. De ce aruncați asupra altuia?»”³⁴. Dacă acordăm credit acestei mărturii a lui Dej, putem reafirma faptul că pe cei doi i-a legat o strânsă prietenie, încrederea reciprocă rămânând neștirbită, chiar dacă unele evenimente au umbrat relația lor.

Trecerea „în penitență” l-a afectat puternic pe Maurer. O dovadă în acest sens este o scrisoare-delațiune înaintată în 22 iulie 1949 Biroului Politic de „tov. P. Chirtoacă”. În această scrisoare se relatează mai multe discuții între Mihail Levente (vezi *infra*), A. Pătrășcu și Maurer: „Mai târziu a început să vină în vizită tov. Maurer. Părea foarte plictisit. Am aflat că-l necăjea foarte mult faptul că nu mai are mașină [de serviciu] și din pricina asta nu se poate duce la vânătoare și la tenis. L-am întrebat dacă nu mai are un alt loc de tenis aproape de casă. Mi-a răspuns că este, dar «acolo joacă Groza» și nu-i face nici o plăcere să-l vadă. În cursul discuțiilor a început să mă ia la vale pe chestiunea colectivizării. Susținea că țărani sunt contra colectivizării și acei care spun că sunt pentru, nu sunt sinceri. Susținea că țărani ne urăsc, dar «ăștia habar n-au de ce se petrece în țară»³⁵. «Ăștia» era C.C. al partidului. «Cum o să mergă

³² Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 94; În memoriile sale Zilber confirmă încercările anchetatorilor de a obține declarații incriminatoare la adresa lui Maurer; „La începutul anului 1953, am fost adus în fața colonelului Șoltuț[iu] asistat de Moraru. Mi-a ținut următoarea cuvântare: «Domnule Zilber, apărătorii d-voastră nu mai sunt! Partidul este acum în mâini sigure (face gestul unui vizitiu care ține strâns hățurile). Să ne spui ce crime ai făcut cu Pătrășcanu, Kofler Calmanovici, Berman, Victoria Sîrbu, Carol Neuman și alții! Noi știm tot adevărul, dar vrem să ni-l spui dumneata. Gândește bine! Avem mijloace să te forțăm să-l spui. Prefer să nu le întrebuițăm!». La întrebarea mea cine sunt acei alții, mi-a răspuns: «Ana Pauker, Vasile Luca, Teohari Georgescu, Ion Gheorghe Maurer, Petre Năvodaru și toți criminalii cu care ai lucrat». Atunci am înțeles pentru prima oară ce se întâmplase: clica Gheorghiu-Dej exclusese clica Ana Pauker. Dar ce căuta Ion Gheorghe Maurer, intelectualul lui Gheorghiu-Dej, în această galeră?» – Andrei Șerbulescu, *Monarhia de drept dialectic. A doua versiune a memoriilor lui Belu Zilber*, București, Editura Humanitas, 1991, p. 84-85

³³ Apud Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente. 1949-1989*, Iași, Editura Polirom, 2002, p. 359

³⁴ Apud Florian Banu, Liviu Țăranu, *Aprilie 1964. „Primăvara de la București”*. Cum s-a adoptat „Declarația de independență” a României?, București, Editura Enciclopedică, 2004, p. XXII-XXIII

³⁵ Se pare că delatorul nu exagera cu nimic. În 1994 Maurer, referindu-se la colectivizarea agriculturii, spunea: „Crezi că lui Dej i-ar fi trecut prin cap să-i forțeze pe țărani să bage tot ce au în colectiv, să-i împartă în chiaburi, mijlocași, oameni săraci? (...) Când s-a hotărât asta de la Moscova, s-a pornit după modelul ei și cu metodele ei. Dacă am fi fost lăsați să avem drumul nostru, țărani împroprietăriți ar fi fost lăsați, în România, să-și vadă de treabă. Ca să poată să-și cumpere mașini, pentru a

treaba bine cu plutonierul major». «Plutonierul major» era tov. D. Petrescu (vezi *infra*). (...) Când a fost trecut la Direcția Propagandă, tov. Maurer a fost întrebat ce părere are despre numirea nouă: «Vecinătatea lui Chișinevschi nu-mi face nici o plăcere, iar a lui Răutu și mai puțin», a răspuns. A părut mai bine dispus când a aflat că va lucra în conducerea *Societății pentru răspândirea științei...* Totuși, prima chestiune pe care a ridicat-o a fost aceea a mașinii”. Același Chirtoacă formula, în finalul scrisorii, câteva concluzii: „Ceea ce-i apropia pe toți, unii de alții, era nemulțumirea lor față de partid. Tov. Maurer este într-un proces înaintat de descompunere politică. Pe asemenea pantă alunecase și Levente și cred și Pătrășcu. Ultimii cred că se pot redresa, primul nu știu. În orice caz, cred că trebuie acordată o atenție deosebită acestor manifestări cu totul străine de Partid”³⁶. Peste scurt timp Partidul a acordat „atenție”, într-adevăr, acestor „manifestări”.

Înlăturarea „deviaționiștilor” Ana Pauker, Vasile Luca și Teohari Georgescu, în mai 1952, a fost, probabil, interpretată de Maurer ca un semn al apropiatei sale „reabilitări”. Faptul că aceasta nu s-a petrecut imediat, ba chiar nici moartea lui Stalin nu a atras o ameliorare a statutului său, l-a determinat pe Maurer să-și exprime nemulțumirile asupra evoluției politice din țară, într-un cerc restrâns, dar în mod vehement. Evident, acest gen de manifestări nu putea rămâne multă vreme necunoscut vigilentei conduceri de partid.

În prima parte a anului 1955, Biroul Politic al P.M.R. a fost „sesizat”, probabil de un alt Chirtoacă, asupra faptului că „anumiți membri de partid duc discuții în afara partidului, privind linia politică, economică și de cadre a partidului și guvernului”. Ca urmare a numit o comisie cu sarcina de a stabili „natura acestor discuții”. Comisia a stabilit că aceste discuții erau purtate de Dumitru Petrescu³⁷, Eremia Ion³⁸, Victor Dușa³⁹, Constantin Agiu, Ion Gheorghe Maurer, Mihail Levente⁴⁰ și Bucur Șchiopu. După cercetarea individuală a acestora, comisia a întocmit un raport, intitulat „Cu privire la activitatea antipartinică a unor membri de partid”⁴¹, în care se menționa că Maurer „singur a recunoscut că a

---

practica o agricultură modernă, singuri ar fi ajuns la acele întovărășiri despre care vorbea Marx. (...) Tot răul, ce l-a făcut Stalin, provenea din aceea că a crezut că poate trece în viteză de la un sistem social la altul. Credința mea este că, de la un sistem social la altul, nu se poate trece în câțiva ani și nici în câteva decenii”. – cf. Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 127-128

³⁶ Apud Liviu Țăranu, *Tovarășul Chirtoacă cel vigilant*, în „Magazin istoric”, nr. 7/2002, p. 81-82

³⁷ Dumitru Petrescu, născut în 10 mai 1906, membru P.C.R. din 1932, membru supleant al C.C. al P.M.R. (23 febr.1948-24 ian. 1950 și 24 iul.1965-12 aug.1969); membru al C.C. al P.M.R. (24 ian.1950-28 dec.1955), președintele Comitetului de Stat al Aprovizionării (13 apr.1948-9 mart.1952); ministrul Finanțelor (9 mart.1952-4 oct.1955); vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (4 oct.1955-11 mai 1956) - C.N.S.A.S., *Membrii C.C. al P.C.R. 1945-1989. Dicționar*, coord. Florica Dobre, București, Editura Enciclopedică, 2004, p. 467-468; În ședința Biroului Politic al C.C. al P.M.R. din 17 aprilie 1956 s-a decis „sanționarea lui cu vot de blam și avertisment și destituirea din funcția de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și trimiterea lui la munca de jos”

³⁸ Ion Eremia, născut la 5 august 1913, din 9 septembrie 1952 avea gradul de general maior și funcția de loțiitor al ministrului Forțelor Armate, în perioada 5 octombrie - 4 mai 1955 era șef al Direcției Generale de Construcții și cazare a trupelor și loțiitor al ministrului Forțelor Armate - Alina Ilinca, Liviu Marius Bejenaru, *Ion Eremia (1913-2004)*, în „Dosarele istoriei”, an X, nr. 3 (103), 2005, p. 23-24

³⁹ Victor Dușa, născut la 25 iulie 1908, a deținut după 23 august funcția de prefect al județului Constanța, între 1947-1950 a fost președintele Institutului Național al Cooperăției. Din ianuarie 1952, a deținut funcția de secretar al C.C. al Frontului Plugarilor, iar la 24 noiembrie 1953 a fost numit prim-arbitru de stat al R.P.R. În ședința Biroului Politic al C.C. al P.M.R. din 17 aprilie 1956 s-a hotărât destituirea din funcția de prim-arbitru și excluderea din P.M.R. – cf. Alina Ilinca, Liviu Marius Bejenaru, *Victor Dușa*, în „Dosarele istoriei”, an X, nr. 3 (103), 2005, p. 28; Detalii suplimentare despre biografia lui Victor Dușa și evoluția sa după „discuțiile antipartinice” în „Referat cu privire la cererea de reîncadrare în partid a lui Victor Dușa”, Arhivele Naționale Istorice Centrale (A.N.I.C.), fond C.C. al P.C.R. - Cancelarie, dosar nr. 29/1964, f. 39-40 (mulțumesc domnului Liviu Marius Bejenaru pentru semnarea acestui document)

⁴⁰ Mihail Levente, născut în 20 iun. 1915, membru P.C.R. din 1939, deținuse o serie de funcții de conducere, după cum urmează: secretar general al Prefecturii Poliției Capitalei (2 iun. 1945-18 mai 1946), al Ministerului Industriei și Comerțului (în apr. 1946), al Ministerului Cooperăției (din 18 dec. 1946), al Secretariatului de Stat al Aprovizionării Armatei și Populației Civile, de pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri (din 10 iul. 1946), al Ministerului Economiei Naționale (din 16 apr. 1947) și al Ministerului Agriculturii (din 13 mai 1948); membru al Comitetului pentru Învățământul Superior de pe lângă Consiliul de Miniștri (din 30 oct. 1951); director general al Direcției Centrale de Statistică (din 4 apr. 1956); rector al Institutului de Agronomie din București; loțiitor al ministrului Gospodăriei de Stat și director general în Ministerul Agriculturii (în 1956) - C.N.S.A.S., *Membrii C.C. al P.C.R. 1945-1989. Dicționar*, coord. Florica Dobre, București, Editura Enciclopedică, 2004, p. 362

⁴¹ A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. - Cancelarie, dosar nr. 76/1956, f. 175-177

participat la unele din aceste discuții”, spre deosebire de ceilalți incriminați care „nu au avut o atitudine sinceră și cinstită și numai puși în fața propriilor lor fapte, au fost nevoiți să recunoască vina lor”. În sarcina lui Maurer se reținea totuși faptul că, deși a avut cunoștință de aceste discuții, precum și de intenția lui Victor Dușa de a redacta un memoriu colectiv către conducerea partidului, „s-a mulțumit doar să-l sfătuiască că nu este bine a se trimite conducerii partidului un asemenea memoriu semnat colectiv, deoarece aceasta înseamnă fracționism”, neaducând aceste fapte la cunoștința conducerii partidului⁴². Deși atitudinea lui Maurer era apreciată drept „o greșeală gravă, mai ales dacă luăm în considerare calitatea sa în Comitetul Central al Partidului”, comisia de anchetă a recomandat doar sancționarea sa cu vot de blam, având în vedere faptul că „a luat o poziție autocritică sinceră, când s-au discutat abaterile lui”⁴³.

În ședința Biroului Politic al C.C. al P.M.R. din 17 aprilie 1956, la care au participat Gh. Apostol, Emil Bodnăraș, Petre Borilă, Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica, Iosif Chișinevschi, Miron Constantinescu, Alexandru Drăghici, Gh. Gheorghiu-Dej, Alexandru Moghioroș, Dumitru Coliu, Leonte Răutu, Leontin Sălăjan și Ștefan Voitec, s-a luat hotărârea de a aproba „sancționarea tov. Maurer I. Gheorghe cu vot de blam pentru că a cunoscut acțiunile antipartinice ale lui Dușa Victor, s-a antrenat la unele discuții neprincipiale și nu le-a adus la cunoștința partidului. Se acordă dreptul tov. Maurer I. Gh. să ceară ridicarea sancțiunilor după 2 ani de activitate partinică”⁴⁴.

Sanțiunea a fost aplicată abia după aducerea ei la cunoștință în cadrul Plenarei C.C. al P.M.R. din 28-29 iunie și 1-3 iulie 1957, plenară în care se hotărăște înlăturarea lui Miron Constantinescu și a lui Iosif Chișinevschi din conducerea partidului⁴⁵. Cu această ocazie, Maurer și-a făcut autocritica⁴⁶ în următorii termeni:

„Tovarăși, este clar, Comisia Controlului de Partid înfățișează faptele așa cum ele s-au petrecut. Când ele s-au petrecut, de aproximativ doi ani, doi ani și ceva în urmă, eu nu am avut priceperea clară a semnificației acestor fapte și am socotit atunci că discuții de felul acesta sunt departe de a putea să constituie pentru partid vreo primejdie, ba din contra, ar fi putut crea și constitui sămburele unui lucru bun. Aceasta era poziția mea atunci.

Când aceste fapte au fost discutate cu mine de către Comisia Controlului de Partid, respectiv Comisia Biroului Politic constituită pentru a discuta cu mine, mi-am putut da seama prima dată ce sămbure de pericol reprezenta o asemenea faptă și împrejurările următoare au venit să confirme acest punct de vedere, să ne arate cu claritate unde pot duce ușurințele în această privință.

Eu tovarăși, mă declar întru totul de acord cu propunerea de sancțiune făcută. Socotesc că ea, un minut mai devreme, minutul acesta este puțin mai mult, mi-a atras atenția asupra acestei importante probleme. Ea a constituit pentru mine izvorul unei adânci învățături și punctul de plecare al hotărârii de a adânci cu și mai mult temei metodele de muncă, metodele de activitate principiale și de a mă conforma. Atât am avut de spus în legătură cu aceasta”⁴⁷.

Pentru a contura mai precis portretul de *zoon politikon* al lui Maurer, trebuie amintită și mărturia lui Paul Sfetcu, fostul șef de cabinet al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Acesta redă în memoriile sale o confidență pe care i-ar fi făcut-o Dej:

„Printre aceștia era și Jean care, văzând că se strânge lațul în jurul lor, a venit din proprie inițiativă și mi-a adus la cunoștință cu cine și ce a discutat, precum și că unii dintre cei de-acum în cercetare i-au cerut să ridice problemele ce-i frământau într-o plenară a C.C. al P.M.R. Și de ce nu le-ai

⁴²Idem, dosar nr. 39/1956, f. 11

⁴³ *Ibidem*, f. 14

⁴⁴ *Ibidem*, f. 2

⁴⁵ Numele lui Maurer nu a fost pomenit în Plenara din 16-17 iulie 1956, așa cum s-a întâmplat cu Petrescu, Dușa, Eremia, Eremia, Agiu, Levente. Maurer „a beneficiat de un tratament special” (Dan Cătănuș, *Redeschiderea „cazului Petrescu-Eremia”*, în „Dosarele istoriei”, an X, nr. 3 (103), 2005, p. 28), gest motivat la plenara din iunie-iulie 1957 prin faptul că Maurer „era plecat în delegație”

⁴⁶ Referindu-se la practicile din astfel de momente de cumpănă, Maurer își amintește că „erai schimbat dintr-o înaltă funcție de partid fie pentru a fi trimis la închisoare, fie pentru a fi pus într-o altă funcție. Fie că urcai, fie că te coborau, nu-ți cerea nimeni părerea cu gândul că vei fi sincer. Mulțumeai de încredere ori îți făceai autocritica și asta era tot ce așteptau de la tine...” – Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 12

⁴⁷ Idem, dosar nr. 28/1957, f. 363-364

ridicat Jeane?, l-am întrebat eu. Te-a oprit cineva?...«Să știți, tovarășe Gheorghiu, că i-am refuzat categoric». Dar de ce?, l-am întrebat eu. Doar în calitate de membru al Comitetului Central ai dreptul de a ridica orice problemă dorești într-un cadru organizat. Față de spusele mele, Jean s-a mirat:«Cum să le ridic, tovarășe Gheorghiu? Aceasta ar fi însemnat fracționism». Deci știai bine, Jeane, că faci fracționism, și totuși l-ai practicat intens?, am zis eu lăsându-l fără replică⁴⁸.

Duplicitatea și complexele de superioritate care îl caracterizau pe Maurer transpar și dintr-o declarație dată de generalul Eremia la 23 noiembrie 1960 pe când își ispășea pedeapsa de 25 ani muncă silnică în penitenciarul Râmnicu Sărat. În această declarație sunt reluate o serie de aspecte legate de activitatea „antipartinică” desfășurată în 1955-1956 împreună cu Victor Dușa, I. Gh. Maurer și ceilalți. Printre altele, Eremia declara:

„Dușa mi-a povestit faptul pe care eu l-am ascuns comisiei și pe care îl dezvălui acum: «Jan (așa îl numea el pe Gh. Maurer) n-a făcut „nici o brânză”. Mi-a spus că s-a gândit ca să intervină cu chestiunile ridicate de Dușa, dar a renunțat până la urmă căci tot de pomană „o făcea”. N-ai cu cine să te înțelegi. Parcă „ei” (adică membrii C.C. al P.M.R.) pricep ceva?»⁴⁹. În continuarea declarației, Eremia arată că atât el, cât și Dușa, l-a „acoperit” pe Maurer în fața comisiei de anchetă: „am vorbit Comisiei numai de faptul că în altă împrejurare făcuse aprecierea (din sursa lui Dușa) «că nu există democrație internă de partid în sânul C.C. al P.M.R.», și vorbisem comisiei numai pentru faptul că-l declarase Petrescu înaintea mea”.

Ion Eremia și Victor Dușa regretau că „pe alții i-am acoperit, rămânând ca să ispășim numai noi faptele”. În consecință, Eremia a socotit necesar să dezvăluie „această faptă a lui Gh. Maurer, prin care el discredita conducerea, creierul partidului, Comitetul său Central, pe care îl arăta ca fiind compus din «oameni care nu pricep nimic», bineînțeles cu excepția sa⁵⁰.

Abilitatea cu care și-a trădat interlocutorii pe tema reformării partidului și căința sinceră în fața lui Dej l-au ajutat pe Maurer să depășească cu bine acest episod din carieră. Gheorghiu-Dej a dovedit în continuare atașament pentru sfătuitorul său de taină din primele luni de după evadarea din lagărul de la Tg. Jiu. În 16 iulie 1957 Maurer este numit în funcția de ministru de externe, în locul lui Grigore Preoteasa, (decedat, ulterior, în 4 noiembrie 1957, într-un accident aviatic petrecut în U.R.S.S.). Următoarea promovare îi este asigurată lui Maurer în urma unei dispariții fizice: moartea lui Petru Groza face vacantă funcția de președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale, echivalentă cu funcția de șef de stat. Dej nu a șovăit să-l impună pe Maurer în această funcție la 15 ianuarie 1958, iar la scurt timp, în iunie 1960, îl face și membru al Biroului Politic. În martie 1961 este desemnat președinte al Consiliului de Miniștri și deține această funcție, fără întreruperi, până în martie 1974, devenind astfel cel mai longeviv premier al României.

Aducerea lui I. Gh. Maurer în prim planul scenei politice s-a datorat intenției lui Dej de a realiza distanțarea de Moscova, proces în care avea nevoie să se sprijine pe toți cei care aveau a se teme de Moscova, cum era cazul lui Maurer. De altfel, antisovietismul lui Dej devine manifest odată cu Plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din 30 noiembrie – 5 decembrie 1961, chiar dacă într-o primă fază acesta se manifestă numai în plan economic, prin confruntările din cadrul C.A.E.R⁵¹. Pornind de la o observație a lui Kenneth Jowitt, referitoare la creșterea rolului jucat de persoane ca I. Gh. Maurer și Al. Bârlădeanu către sfârșitul anilor '50⁵², Stelian Tănase considera că creșterea influenței acestora „se datora noilor priorități ale elitei. Noii veniți, care aveau ca trăsătură îmbinarea statutului de comuniști cu vechime cu acela de cadre pregătite profesional, puteau face mai bine față noilor condiții decât vechea gardă proletară, posesoare a unei instrucții sumare⁵³. Fără îndoială că pregătirea profesională a lui Maurer,

⁴⁸ Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 329-330; vezi și Paul Sfetcu, *13 ani în anticamera lui Dej*, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000

⁴⁹ Mircea Suci și Mircea Chirițoiu au publicat declarația lui Eremia în „Cotidianul”, 23 februarie 1999

⁵⁰ *Ibidem*; pentru atitudinea lui Maurer, vezi și stenograma ședinței comisiei de anchetă din 15 noiembrie 1955 la care au participat Constantin Pârvulescu, Gh. Apostol și Dumitru Coliu, publicată de Alina Tudor sub titlul *Ion Gheorghe Maurer își pune cenușă în cap pentru atitudinea de „nevigilență politică”*, în „Cotidianul”, 23 noiembrie 1998

⁵¹ După expresia lui Vladimir Tismăneanu, „în 1961, Dej paria pe un titoism moderat” – Vladimir Tismăneanu, *Pariul lui Gheorghiu-Dej*, în „Cotidianul”, 27 ianuarie 2006

⁵² Kenneth Jowitt, *The Revolutionary Breakthroughs and National Development. The Case of Romania 1944-1965*, University of California Press, 1971, p. 214-215

⁵³ Stelian Tănase, *Elite și societate. Guvernarea Gheorghiu-Dej. 1948-1965*, București, Editura Humanitas, 1998, p. 193

fidelitatea nealterată față de Dej și antisovietismul acestuia au fost factori care au cântărit greu în decizia de a i se încredința funcții de primă importanță.

În 1959 I. Gh. Maurer efectuează o vizită în Franța și are o întrevedere cu președintele Charles de Gaulle, căruia i-ar fi vorbit, după propria mărturie, „despre dorința noastră de a scăpa de sub hegemonia sovietică pentru a face o politică proprie”. Acesta a fost unul din primele contacte cu lideri de primă importanță ai lumii, dar, din nou, complexul de superioritate al lui Maurer devine vizibil căci, referindu-se la aceste contacte, el afirmă:

„Nu pot să spun că am admirat, prea mult, pe cineva. Mi-a plăcut de Gaulle. Am cunoscut mulți șefi de stat. O lungă și plăcută discuție am avut cu Johnson, președintele S.U.A., am fost primit de regina Elisabeta, m-am întâlnit de mai multe ori cu Adenauer, cancelarul Germaniei Federale, am fost «primul comunist primit la Vatican»...”⁵⁴.

Maurer nu a fost doar „primul comunist primit la Vatican”, ci și „primul cetățean român cu săptămâna oficială de lucru de cinci zile”. Potrivit mărturiei lui Paul Sfetcu, s-a ajuns la această situație în urma unui incident: solicitat de Gheorghiu-Dej într-o zi de început de săptămână, Maurer nu a putut fi găsit întrucât se afla la vânatoare, undeva în Ardeal. Ulterior, Dej i-ar fi spus lui Sfetcu: „Să știi că am discutat foarte serios cu el și i-am făcut program. Am stabilit ca de luni până vineri inclusiv, să lucreze la Consiliul de Miniștri. Dacă vrea vânatoare, să se ducă sâmbăta și duminica, în alte zile nicidecum”⁵⁵.

Episodul evocat arată nu doar aprecierea de care se bucura Maurer din partea lui Gheorghiu-Dej, ci și hedonismul acestuia, înclinația spre o viață ușoară, plină de privilegii (vezi în acest sens și episoadele relatate anterior privind mașina de serviciu).

Vânătoarea a fost marea sa pasiune⁵⁶ („nici chiar cucoanele nu-mi plăceau cât vânătoarea!”), secundată de cea pentru femei care, „pentru bărbați, alcătuiesc o satisfacție asemănătoare”⁵⁷. În ambele pasiuni a reperat numeroase succese, având reputația unui excelent ochitor („cea mai bună pușcă din Europa” – ar fi spus cândva Giscard d’Estaing) și a unui „bărbat frumos, un bărbat cu succes la femei”, după expresia lui Alexandru Bârlădeanu⁵⁸.

Iubitor de trai bun, un „bon viveur”, Maurer își apăra privilegiile, pe care le considera ca pe ceva pe deplin cuvenit. Alexandru Bârlădeanu susține că „prima dată când l-am auzit pe Maurer spunând «nu» lui Ceaușescu, a fost la propunerea acestuia de a înjumătăți cei 1.000 de dolari pe care membrii Biroului Politic aveau dreptul să-i cumpere cu lei de la Banca Națională”.

Revenind la relația pe care a avut-o cu Dej, Maurer refuză să accepte că a fost „creierul guvernării Dej” în următorii termeni:

„Asta nu este adevărat. Sigur este că eu eram foarte mult timp în contact cu el. Stătea cu mine mai mult decât cu ceilalți din conducere deoarece voia să stea de vorbă, să ne-nțelegem. Gândeam de multe ori în feluri diferite, dar, după discuții, ne-nțelegeam...(…) Asta nu înseamnă că judecata lui nu funcționa bine sau că putea fi ușor influențat. Nu făcea decât lucrurile pe care avea convingerea că trebuie să le

⁵⁴ Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 197; în 22-23 ianuarie 1968 Ion Gh. Maurer a efectuat o vizită oficială în Italia, unde a avut convorbiri cu omologul său italian, Aldo Moro; pe 24 ianuarie a avut o audiență neoficială la Vatican, unde, în ciuda a ceea ce se afirmă în mod obișnuit, nu a discutat cu papa Paul al VI-lea; Maurer amintește și de o vizită la Vatican în timpul papei Ioan al XXIII-lea (1958-1963): „La un moment dat, unul dintre ei – un cardinal – m-a invitat din partea papei Ioan XXIII, la Roma. Era o invitație însemnată. Trecuse timpul când cineva mai repeta cu admirație spusele lui Stalin care întrebuse «câte divizii are papa?», la sfârșitul războiului. La Roma n-am stat de vorbă cu papa, ci cu unul dintre cardinali, nu mai știu cum îl chema, care cunoștea bine istoria și situația bisericilor aparținătoare lor, din România. De aceea mă și invitaseră: să pună în discuție chestiunea Bisericii Române Unite din Transilvania” - *ibidem.*, p. 198

⁵⁵ *Ibidem.*, p. 330

⁵⁶ Potrivit unei mărturii, numai într-un singur an pentru Maurer fuseseră organizate 71 de partide de vânatoare – Lucian Dincă, *Vânători cu Ceaușescu și nomenclatura*, Tg. Mureș, Editura Tipomur, 1994, p. 43

⁵⁷ Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 202

⁵⁸ Despre femei, Maurer, în mod paradoxal, nu avea o părere prea bună, ci mai curând una de tip *macho*: „M-am însurat devreme și de mai multe ori. Când m-am însurat prima dată, aveam 20 de ani. De trei ori m-am însurat. De trei ori am fost un imbecil. (...) Femeia face o carieră când se mărită. Iar bărbatul, când se-nsoară, e un dobitoc. (...) Un bărbat are nevoie de-o femeie din rațiuni biologice. O femeie când se mărită, în general, o face să-ncalece pe-un măgar și să meargă cu el, înainte” – Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 247

facă. Dar părerea lui inițială putea fi schimbată în funcție de amănuntele pe care nu le știa sau la care nu se gândise înainte...”⁵⁹.

Cât despre raporturile stabilite de-a lungul vremii între ei, Maurer le-a sintetizat în formula edificatoare: „a fost singurul prieten pe care l-am avut”.

Așadar, fără a fi vioara întâia, Maurer a avut capacitatea de a-l influența pe Dej, de a-i oferi sfaturi utile, astfel că poate fi considerat, fără teama de a greși, drept unul dintre artizanii politicii de distanțare față de Moscova și de deschidere față de Occident.

Odată cu moartea lui Gheorghiu-Dej, biografia lui Maurer a intrat într-o altă zodie politică. Fără a mai stăruia asupra contextului în care s-a petrecut instaurarea lui Ceaușescu în fruntea partidului⁶⁰, vom spune că rolul lui Maurer în impunerea lui Ceaușescu a fost hotărâtor. Ba, mai mult, în primii ani, i-a asigurat un suport solid și constant, așa cum recunoaște și el⁶¹ și o confirmă și alți contemporani⁶².

Treptat, însă, Maurer a început să fie marginalizat de Ceaușescu, deși acesta a continuat să-și aducă o importantă contribuție în special în îmbunătățirea relațiilor politice și economice cu Occidentul⁶³. După ce îl elimină pe Alexandru Drăghici în 1968, după ce Chivu Stoica se sinucide, după ce în Biroul Politic (redenumit Comitetul Politic Executiv – C.P.Ex.) se înconjoară de persoane fidele, Ceaușescu începe, sistematic, să-l ignore pe Maurer. În acest sens, Maurer își amintește: „ne-ntâlneam destul de rar în aceste ședințe [ale C.P.Ex.]. Se prezentau rapoarte pe anumite teme, făcute și acestea în așa fel încât să-i placă lui Ceaușescu, după ce acesta ceruse ca miniștrii săi raporteze direct lui, trecând peste mine și de multe ori punându-mă în situația unor fapte împlinite peste care urma să-mi pun semnătura. Și ceilalți erau «pentru» sau «contra» când se ridica o obiecție, după cum zicea Ceaușescu. Dacă eu aveam obiecții, oricât de bine le argumentam, votul nu se schimba, era totdeauna în favoarea lui”⁶⁴.

În perioada 25 februarie-1 martie 1971 Berthold Beitz, președintele consiliului de administrație al firmei Krupp, a făcut o vizită în România. În cursul vizitei, a avut o întrevedere cu I.Gh. Maurer căruia i-a mărturisit că în presa vest-germană circulau știri conforma cărora Maurer ar fi bolnav și că și-ar fi pierdut din importanța și rolul pe care îl avusese în conducerea statului. Beitz propunea ca șeful guvernului de la București să dea un interviu revistei „Kapital” din R.F.G. în care să răspundă acestor zvonuri dar, având în vedere profilul economic al publicației, articolul să fie centrat pe modul în care Bucureștiul înțelege să coopereze economic cu partea vest-germană. Propunerea a fost socotită ca fiind „interesantă” și urma să se vadă sub ce formă se va pune în practică⁶⁵.

„Convingerea” lui Maurer de a abandona politica a survenit în urma unui argument de mână forte: înscenarea unui accident de mașină care se putea solda cu lichidarea sa fizică. Prea vechi în mișcarea comunistă pentru a nu înțelege mesajul, Maurer i-a făcut, în cele din urmă, pe plac lui Ceaușescu. Iată relatarea lui Ion Gheorghe Maurer asupra accidentului rutier căruia i-a căzut victimă, într-un dialog cu Lavinia Betea:

⁵⁹ *Ibidem*, p. 122

⁶⁰ Am făcut-o cu altă ocazie, vezi Florian Banu, *loc. cit*

⁶¹ „A fost un moment de început când trebuia lăsată impresia că alegerea lui Ceaușescu întrunește adeziunea conducerii superioare de partid pentru că altfel sovieticii ar fi profitat de situație” – Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 21-216

⁶² Alexandru Bârlădeanu afirma următoarele: „Timp de doi ani de zile Maurer a făcut totul pentru a-l înscăuna deplin pe Ceaușescu. L-a dus în toate județele țării, iar în Biroul Politic n-a fost propunere a lui Ceaușescu la care Maurer să spună «nu»” – *ibidem*, p. 306

⁶³ În opinia lui Maurer, „activitatea mea cea mai însemnată și cea mai bună au fost vizitele în țările capitaliste, faptul că am intrat în contact cu oameni politici din aceste țări, că am încercat să ieșim din starea de izolare a sistemului socialist ce ne fusese impusă, că m-am străduit să-i fac să înțeleagă pe politicienii din celălalt sistem dorința României și a conducerii ei de ieșire de sub hegemonia sovietică. (...) Și cred că, în mare măsură, am reușit deoarece am dobândit o anume prețuire din partea politicianilor contemporani și, prin ea, un prestigiu pentru România” – *ibidem*, p. 241-242

⁶⁴ *Ibidem*, p. 216.

⁶⁵ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 3447, vol. 36, f. 263; imaginea lui Maurer în R.F.G. era una foarte bună și contribuția sa la normalizarea relațiilor cu R.F.G. și la soluționarea cererilor de emigrare ale etnicilor germani din România a fost apreciată. Maurer, relatând în 1994 cum a emigrat fiul său în Germania, spunea „cred că, printre altele, a fost bine primit și pentru că era fiul meu. De aceea a și primit foarte repede cetățenia germană” – Lavinia Betea, *op. cit.*, p. 246. Episodul este sugestiv pentru modul în care statele civilizate înțeleg să facă diplomație.

„...Ceaușescu voia să rămân în funcția ce o aveam, dar de condus să conducă el, mai departe, după metodele ce le inițiasse. Și pentru că lucrurile nu puteau să iasă cum le plănuise el, din cauza mea, mi-a organizat un accident de mașină. S-a întâmplat în 1972. între Covasna și Sf. Gheorghe, când mă întorceam de la vânătoare. (...) În aceeași mașină cu mine era Karol Kiraly, prim secretar al județului. El stătea în spate, alături de un securist, iar eu în față, lângă șofer. Kiraly și-a mușcat, atunci, limba. Șoferul meu și-a rupt piciorul. Mie, ciocnirea mașinilor mi-a spart bazinul, șoldul drept mi-a ajuns la umăr... Mi-au făcut 13 operații și am stat câteva luni în spital, până să mă pun pe picioare. (...)

-S-a dispus cercetarea celor întâmplate?

-Ce rost avea după cum se întâmplaseră lucrurile? Am fost lovit de un camion care inițial staționa pe șosea, în spatele unui automobil, de asemenea, staționat. Eu aveam, în față, doi antemergători. După ce au trecut cele două mașini care erau escorta mea, când urma mașina în care eram, camionul ce staționa pe partea opusă a pornit în viteză din spatele mașinii, direct în mine. A cotit, a depășit automobilul staționat și m-a lovit. Din față și lateral, exact în locul unde eram eu. La repezeală, șoferul aceluia autocamion a primit o condamnare de un an închisoare”⁶⁶.

După refacere, Maurer afirmă că a încercat să lupte „din interiorul partidului”, din 1972 până în 1974: „timp în care am contact cu o serie de oameni din conducere, încercând să stau de vorbă despre politica nenorocită ce-o face Ceaușescu. Îmi dădeau dreptate, dar mai departe nu mergea nimeni. În '73, la Cluj, am ținut o cuvântare în care mi-am spus părerea despre greșelile lui Ceaușescu, mai ales în legătură cu industrializarea forțată ce se făcea în acea perioadă, lipsa de democrație și concepția ce o are despre partidul comunist. (...) Singurul semn ce l-am primit în urma cuvântării mele a fost că nu mi-au publicat discursul”⁶⁷.

În 30 martie 1974 Maurer s-a decis să pună capăt unei cariere politice extrem de sinuoase, cu urcușuri și coborâșuri, dar care îl condusesse până pe culmile pe care le poate visa un om politic realist. Demisia sa a fost camuflată într-o pensionare, fiind invocate vârsta și problemele de sănătate. Retragera sa discretă a fost apreciată de Ceaușescu, care i-a asigurat o pensie considerabilă (17.000 lei în 1974!), precum și folosirea unei luxoase vile de pe Bulevardul Aviatorilor drept locuință pe timpul vieții. Un hedonist înăscut, Maurer nu și-a mai riscat tihna prin implicarea în vreo acțiune anti-Ceaușescu. Semnatarii „Scrisorii celor șase” (Alexandru Bârlădeanu, Constantin Mănescu, Constantin Pârvulescu, Grigore Răceanu, Silviu Brucan, Gheorghe Apostol), din martie 1989, nu l-au contactat pe Maurer⁶⁸. După 1990 nu s-a mai implicat în nici un fel în viața politică.

Pentru a încheia, vom reproduce opinia lui Vladimir Tismăneanu, un bun cunoscător al comunismului românesc și al nomenclaturii de partid: „sarcastic și cultivat, cu lecturi sociologice și politologice occidentale, nu a devenit niciodată un aparatcik (iar birocrăția de partid nu a avut încredere în el). (...) Nu i se pot contesta abilitatea și talentul diplomatic arătate în perioada afirmării unei linii autonome a Bucureștiului față de conflictul sovieto-chinez și în alte situații de criză internațională”⁶⁹.

Evident că rezumarea unei existențe de aproape un secol în câteva pagini este o misiune ingrată și portretul pe care am încercat să-l schițăm mai are nevoie de încă multe tușe de culoare. Ne exprimăm totuși speranța că cercetările viitoare în arhivele regimului comunist, coroborate cu informațiile extrase din memorialistica unora dintre oficialii vremii, vor reuși o cât mai adecvată stabilire a rolului personalităților în construirea unui regim politico-social.

Anexă

S.S.I. 26 martie 1943

Notă

Referitor la avocatul Maurer Gh. Ioan, cu ultimul domiciliu în str. Sfinților 10, et. III⁷⁰, acest serviciu posedă următoarele informații:

⁶⁶ *Ibidem*, p. 179

⁶⁷ *Ibidem*, p. 180

⁶⁸ Vladimir Tismăneanu, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, Iași, Polirom, 2005, p. 299

⁶⁹ *Ibidem*

⁷⁰ La aceeași adresă locuia, în perioada respectivă, și Iuliu Maniu

-este comunist notoriu, cunoscut ca unul dintre conducătorii și membrii marcanți ai Partidului Comunist din România;

-în anul 1936 a făcut parte dintre apărătorii a 19 comuniști din procesul „Ana Pauker”;

-a fost membru în Partidul Radical-Țărănist de sub conducerea lui Gr. Iunian, făcând parte din așa-numitele „puncte roșii” infiltrate în partid⁷¹;

-Olga Pintilie, soția comunistului Ilie Pintilie, primea subvenții de la Organizația Centrală a Partidului Comunist prin avocatul Maurer, care venea des în casa ei, str. Armistițiului 57;

-în anul 1939 a luat parte la conducerea ziarului „Lumea Românească” în care erau infiltrate elemente și idei de stânga;

-în ianuarie 1939 face demersuri pentru obținerea autorizației de apariție a revistei „Orientarea”, editată de Partidul Comunist din România;

-în aprilie 1939 a susținut campanii împotriva „capitulanzilor germanofili”;

-la 12 iunie 1939 a luat contact cu delegația bulgară venită pentru a se plânge contra persecuțiilor autorităților din Cadrilater și a prezentat-o deputaților Mata și Leancă, cerându-le să facă o interpelare în Parlament; numiții au refuzat;

-la 22 iunie 1939 conducerea Partidului Comunist din România l-a însărcinat să desfășoare o activitate în vederea obținerii concursului diferitelor personalități democratice din țară pentru strângerea legăturilor anglo-franco-române;

-în mai 1941, fiind solicitat de „Uniunea Tineretului Comunist din Capitală”, a organizat apărarea a 15 comuniști înaintați de Siguranța Generală Curții Marțiale;

-la 26 iunie 1941 i s-a fixat domiciliu obligatoriu pentru fapte ce pun în primejdie existența și interesele statului;

-la 3 februarie 1942 a fost internat în lagărul de la Tg. Jiu.

Numitul mai este cunoscut că a organizat o acțiune de propagandă comunistă camuflată sub titulatura „Front Antifascist”, împreună cu Petre Constantinescu Iași și Victor Gherasim, după modelul organizațiilor comuniste din străinătate.

(Arhiva Serviciului Român de Informații, *fond Documentar București*, dosar nr. 4029, f. 244-245)

Ion Gheorghe Maurer – the former premier of Romania

A draught of portrait

Abstract

In this paper, I try to examine a few aspects of a controversial personality's life: Ion Gheorghe Maurer. Ex-advocate, with a bourgeoisie education, with foreign parents (mother was French and father was German) Maurer give in one's adhesion to the communist movement from interwar Romania. Imprisoned in Targu Jiu's camp, volunteer on the East Front, Maurer was involved in Gheorghiu Dej's escape from detention. After the take over of the power by the Communist Party, he supports Dej's action like a deputy minister in the Communication Ministry.

⁷¹ Despre acest episod, Maurer își amintește în următorii termeni: „La un moment dat – bineînțeles, înaintea celui de-al doilea război mondial – am fost trimis să încerc să intru în partidul lui Gheorghe Brătianu. La liberali, adică. Din partidul lui Brătianu ar fi urmat să intru în parlament. Îndeplinind sarcina aceasta de partid, am candidat, deci, și pentru deputăție în numele partidului lui Brătianu” - Lavinia Betea, *Maurer și lumea de ieri. Mărturii despre stalinizarea României*, Arad, Editura Ioan Slavici, 1995, p. 32; aceeași variantă este preluată și de Cristina Diac, *loc. cit.*, p. 243; totuși, o notă a Corpului Detectivilor, Secția a III-a, datată 23 ianuarie 1938, relatează o întâlnire ce a avut loc în locuința lui I.Gh. Maurer, din strada Pache, nr. 43, între liderii unor formațiuni de stânga (Leanca, Măță și Maurer însuși din partea Partidului Radical Țărănesc-Iunian, C. Popovici, G. Grigorovici, de la P.S.D., Petru Groza, din partea Frontului Plugarilor, Huzar, de la Uniunea Muncitorilor ș.a.) în vederea constituirii unui Bloc Electoral în jurul P.N.Ț.-ului pentru participarea la preconizatele alegeri din martie 1938 – A.C.N.S.A.S., *fond Documentar București*, dosar nr. 1587, f. 1 (mulțumesc domnului Liviu Țăranu pentru semnarea acestui document). Așadar, Maurer era infiltrat în Partidul Radical-Țărănesc al lui Grigore Iunian, nu în P.N.L. – Brătianu. De altfel, orientarea de stânga a lui Maurer era notorie, astfel că înscrierea într-un partid țărănesc pare mult mai plauzibilă decât înscrierea într-o formațiune liberală.

Involved in political fight to side with Dej and against Ana Pauker, Maurer was forced to endure a period of penitence and was in danger to be arrested by Securitate. Consequent protections give him by Dej, permitted to Maurer to survive in period 1948-1957, in the shadow of power.

After this, Gheorghiu-Dej call him in govern, like foreign affairs minister. Named premier minister in 1961, Maurer was the artisan of a political of independence and makes huge efforts to promote a positive image of Romania in Western World. Dej's death put him in a delicate posture and, actually, was the person who conducts the Ceausescu to the supreme power. In a few years, Maurer realize the great mistake who made it and try to repair something, but his efforts failed. Confront with a attempt to his life, Maurer understand that his political life's is finished and accept to retire upon a pension.

Maurer was a complex personality, a great hunter, a ladies' man and a great diplomat. His superiority permitted to behave towards his companion like an aristocrat by old fashion. Well educated, intelligent and well mannered, Maurer was a white raven in the communist nomenclature.